

بخشی از ماهی‌های صیدشده تا برگشتن به ساحل، در قایق ذخیره می‌شوند

دریا، گاه صیادها را به ماهی‌های درشت هم میهمان می‌کند

از ناخدا علی می‌خواهم که خاطره‌ای از سال‌های دریانوردی و صیادی برایم بگوید. کمی ذهنش را جست‌وجو می‌کند و می‌گوید: «موج و طوفان با کسی شوخی ندارد و ناخدا باید اقتدار و صلابت داشته باشد و همیشه ملوانان گوش به فرمانش باشند. چندین سال پیش زلزله‌ای در قشم به وقوع پیوست و چند روستا را ویران کرد. همان روز و همان ساعت روی دریا بودیم. بین جزیره قشم و لارک روبه ساحل و جزیره می‌آمدیم. به یک‌باره متوجه شدیم صدای وحشتناکی از جزیره برخاست و باد تنندی نیز شروع شد. در کمتر از چند دقیقه جزیره که به خوبی مشاهده می‌شد، از دید چشمانمان ناپدید شد. به محض ناپدید شدن جزیره دستور برگشت را صادر کردم و با صدای بلند به ملوانان آماده‌باش دادم. یکی از ملوانان مخالفت کرد. یادم است با لحن تند گفتم: حرف زن و دستور برگشت به سمت لارک که دیده می‌شد، اجرا شد.

هنوز به ساحل لارک نرسیده بودیم که طوفان به ما رسید. چون به جزیره لارک نزدیک شده بودیم موفق شدم خود و ملوانان را نجات دهم. پس از چند ساعت که طوفان آرام گرفت به جزیره قشم برگشتیم و خانواده‌ها را از نگرانی درآوردیم. این خاطره را هرگز فراموش نمی‌کنم. بعضی وقت‌ها تصمیم گرفتن به موقع و هدف‌گذاری سر وقت لازم است؛ زیرا کار در دریا بسیار بسیار با کار در خشکی متفاوت و خطر آفرین‌تر است و هر لحظه ممکن است اتفاقی رخ دهد. درست تشخیص دادن و تجربه کاری، مهم‌ترین امر برای یک ناخدای خوب و با تجربه است. جهت حرکت آب دریا ساعات جزو و مد، تشخیص درست جهت هوا، باد، طوفان، ساعات طلوع و غروب ماه، شناختن بعضی از ستاره‌های آسمان، تشخیص و شناخت مرغ‌های دریایی، تشخیص چراغ‌های راهنمای دریایی، شناختن علائم دریایی و... وقت کم است و قصه دراز؛ اما باید بگویم صیاد هر وقت دست پر به ساحل برمی‌گردد، خستگی و سختی کار برایش معنی ندارد و خوشحال و خندان به سوی خانواده می‌رود».

**برای حفظ ذخایر باید
قدم برداشت و با
اعمال تعلیق صید در
فصل‌های تخم‌ریزی،
بازسازی ذخایر،
رهاسازی بچه ماهی
و بچه میگو و ساخت
زیستگاه‌های مصنوعی
می‌توان به ذخایر دریا
جان تازه‌ای داد**

از ناخدا علی در خصوص دل‌نگرانی‌هایش برای آینده این حرفه می‌پرسم. با نگاهی به دور دست افق دریا می‌گوید: «صیادی کار بسیار بسیار سخت و طاقت‌فرسایی است که پیری زودرس را به دنبال دارد. این روزها هم که با وجود فشار بیش از ظرفیت به دریا و برداشت بی‌رویه، ذخایر دریا رو به کمبود است، اوضاع بدتر شده است».

او اضافه می‌کند: «برای حفظ ذخایر باید قدم برداشت و با اعمال تعلیق صید در فصل‌های تخم‌ریزی، بازسازی ذخایر، رهاسازی بچه ماهی و بچه میگو و ساخت زیستگاه‌های مصنوعی می‌توان به ذخایر دریا جان تازه‌ای داد».

برای اینکه حال و هوای گفت‌وگویمان عوض شود از ناخدا علی می‌خواهم که در مورد جشن نوروز صیاد کمی برایم بگوید.

«آخرین روز سال صیادی را که ۲۹ تیر ماه است نوروز صیاد می‌نامند که نخستین روز از فصل گرمای واقعی است و در واقع سال صیادی به پایان رسیده است. نوروز صیاد از قدیم بوده و هنوز هم این رسم زیبا در روستای سلخ در ۱۰۰ کیلومتری جنوب قشم برگزار می‌شود. در این روز، تمام صیادان منطقه در روستای سلخ جزیره قشم گرد هم می‌آیند و صید را تعطیل می‌کنند تا دریایی که تمام روزیشان را در طول سال تأمین می‌کند، استراحت کند. مردمان محلی معتقدند که این روز مختص زاد و ولد ماهیان و باروری دریاست. براساس همین باور در این روز هیچ لنج و قایقی به دریا نمی‌رود و از تور و قلاب هم خبری نیست. نوروز صیاد هم مثل هر آیین دیگری رسوم خاص خود را دارد که از روشنی هوا در صبح شروع می‌شود و تا غروب آفتاب ادامه دارد. از رسوم این روز شست‌وشوی بدن در آب دریا و نخوردن آبیان است. علاوه بر اینکه هیچ ماهی و آبی دیگری نیز صید نمی‌شود. گلک کشیدن، نمایش شوشی و رزف خوانی از دیگر رسوم این جشن است».